

ἐπαθε λέπραν) Κρήτ. *Ἦρε με τὸ γαῖμαν* (ἐπὶ ἡμιπληγίας) Κύπρ. || Παροιμ. φρ. *Αἷμα ξερνᾷ καὶ λέει πῶς ἔφαγε κράνα* ἐπὶ τῶν δυστυχούντων καὶ προσποιουμένων εὐτυχίαν) Θράκ. (Σαρεκκλ.) Μεταφ. ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ μοχθεῖν: *Ἐφτυσα αἷμα ὥσπου νὰ τὸν καταφέρω. Θὰ ξεράσῃ αἷμα γιὰ τὰ πληρώσῃ τὸ χρέος. Θὰ κατοικήσῃ αἷμα ὥσπου ν' ἀνα-φρέψῃ τὰ παιδιὰ του κοιν.* *Ἐσταξε ἡ καρδιά του αἷμα Πελοπν. (Λακων.) *Τὰ λεφτὰ τὰ βγάνω μὲ αἷμα Κεφαλλ.* Δευκ. κ. ἄ. *Ἐδρωσα γαῖμαν Κύπρ. || *Ἄσμ.

Γαῖμα, μάννα, ἔχυνα τὴ νύχτα μοναδέσσα

Πόντ. (Κερασ.) || Ποίημ.

Αἷμα ἰδρωσε τὸ δέσμα | καὶ ὁ φονεὺς τῆς ἀνασαιίνει

Βαλαωρ. *Ἔργα 3,77 (ἐκδ. Μαρασλή). *Ἐπὶ τῆς ἀνθρω-πίνης κράσεως ἢ ἐπὶ ψυχικῆς διαθέσεως: *Τὸ μάγουλό του στάζει αἷμα* (εἶναι αἱματώδης, εὐρωστος). *Δὲν ἔχει αἷμα μέσα του* (εἶναι ἀναιμικός καὶ μεταφ. εἶναι χαῖνος, νω-θρός, ἀδιάφορος) κοιν. *Δὲν ἔχει αἷμα* (εἶναι δειλός) *Ἡπ. *Τὸ γαῖμαν του ἐν' νερόν* (εἶναι ψυχρός, ἀνόρητος) Κύπρ. *Τὸν τρώει τὸ αἷμα του* (προκαλεῖ καθ' ἑαυτοῦ μέγα τι κα-κόν) Κεφαλλ. Πελοπν. (Καλάμ.) κ. ἄ. *Τὸν τρώει τὸ αἷμα του* (προαισθάνεται μέγα τι κακόν) Ζακ. Κεφαλλ. *Τὸ αἷμαν ἀτ' *κι πορπατεῖ* (τὸ αἷμά του δὲν κυκλοφορεῖ, εἶναι ἄτονος) Πόντ. || Φρ. *Κρύα αἷματα, παιδιὰ, κρύα αἷματα!* (σύστασις πρὸς φιλονικούντας, νὰ εἶναι ψυχραίμοι) Πελοπν. (Ὀλυμπ.)

*Ἐπὶ ψυχικῶν παθῶν (α) φόβου: *Ἐκόπηκε-ἔφυγε τὸ αἷμα μου (ἐφοβήθη πολὺ). *Μοῦ *κοιφες τὸ αἷμα* (μὲ κατε-πτώσεις, μ' ἐτρόμαξες) κοιν. *Δὲν τοῦ ἔμεινε αἷμα μέσα του* Κεφαλλ. κ. ἄ. *Τὸν πῆγε αἷμα* (κατελήφθη ὑπὸ τρόμου) *Ἡπ. *Τὸν πάει αἷμα Κρήτ.* *Τὸ γαῖμα μ' ἔφυγεν* Πόντ. (β) Ὁργῆς: *Τὸ αἷμα ἀνάβει* (ἢ χρησὶς καὶ μεταγν., πβ. Θεοκρ. Εἰδύλλ. 20,15 «... καὶ σοβαρόν μ' ἐγέλαξεν, ἐμοὶ δ' ἄφαρ ἔξεσεν αἷμα»). *Μὴ μοῦ ἀνάβῃς τὰ αἷματα!* (μὴ μὲ ἐξοργίζῃς!) *Τὸ αἷμα ἀνεβαίνει-ἔρχεται 'ς τὸ κεφάλι.* *Ἐβρασε τὸ αἷμα μου κοιν. *Βούρκουσι-ἦψι-φούσκουσι τὸν αἷμα μ' Λέσβ.* *Τὸ αἷμα χουχλίζει* (χοχλάζει) Πελοπν. (Μάν.) *Ἐξίνισε τὸ αἷμα του Κρήτ. κ. ἄ. *Ἀνακατωθήκανε τὰ αἱματά του Πελοπν. (Μάν.) κ. ἄ. *Αἷμα στάζει τὸν σπαθί τ'* (εἶναι ὀργίλος, ἄγριος, αὐστηρὸς) Λέσβ. || Φρ. *Ἐγινε ὄλος αἷμα κοιν. *Βράζ' τὸν αἷμα τ' σὰν τοῦ λαγοῦ τ' ψόφιου* (εἰρων.) Στερελλ. (Αἰτωλ.)

(γ) *Ἐπὶ ἔριδος, διαπληκτισμοῦ κττ.: *Πίνω-ρουφῶ-χύνω αἷμα. Κολυμπῶ-κυλνέμαι-πλέω-πνίγομαι 'ς τὸ αἷμα ἢ 'ς τὰ αἷματα* (πβ. Εὐριπ. *Ἡλέκτρ. 1172 «νεοφρόνοισιν αἷμασι πεφυρμένοι»). *Βάνω 'ς τὰ αἷματα* (περιπλέκω τινὰ εἰς συμπλοκήν, εἰς ἔριδας). *Μπαίνω 'ς τὰ αἷματα* (περιπλέ-κομαι εἰς ἔριδας) κοιν. *Στάζει αἷμα* (ἐπὶ τοῦ αἰμοχαροῦς) πολλαχ. *Κολυμπῶ-λούσκομαι 'ς σὰ αἷματα* Πόντ. *Τὸ αἷμα δὲν ἀφίνει νὰ φύγῃ* (κρατεῖ τὸν φονεὴ ἐν τῷ τόπῳ τοῦ φό-νου) Πελοπν. (Καλάμ.) *Τὸν ἐσκότισε τὸ αἷμα* (τὸν ἔφερεν εἰς συσκότισιν φρενῶν τὸ ὑπ' αὐτοῦ χυθὲν αἷμα) Κεφαλλ. κ. ἄ. || Φρ. *Ἡ πέννα του στάζει αἷμα (ἐπὶ ἀνθρώπου γρά-φοντος μετὰ δριμύτητος καὶ κατακρίνοντος τοὺς ἄλλους ἢ καὶ τοῦ καλῶς γράφοντος) σύνθηθ. (δ) *Ἐπὶ ἐκδική-σεως: *Παίρνω τὸ αἷμα μου 'πίσω* (ἐκδικουμαι. *Ἀπὸ τοῦ παλαιοτάτου ἐθίμου τῆς ἐκδικήσεως, τῆς τιμωρίας τοῦ φόνου διὰ φόνου τοῦ φονεῶς ἢ συγγενοῦς αὐτοῦ. Πβ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 1,352). *Φωνάζει τὸ αἷμα σύνθηθ. Φωνάζει τὸ αἷμα τοῦ σκοτωμένου* (ζητεῖ ἐκδίκησιν) Κεφαλλ. (πβ. Αἰσχύλ. Χοηφ. 400 κέξ. «ἀλλὰ νόμος μὲν φονίας στα-γόνας | χυμένας ἐς πέδον ἄλλο προσαιτεῖν | αἷμα' βοᾷ γὰρ λουγὸν Ἐρινύς»). *Ζητῶ τὸ αἷμα* (ἐκδίκησιν) *Ἡπ. *Χρῶσιτᾶ τὸ αἷμα* (ἐπὶ τοῦ φονεῶς ἢ συγγενοῦς αὐτοῦ ὑποκειμένου εἰς ἐκδίκησιν ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος) Μάν.

*Ἐπὶ παντὸς πολυτίμου, πλείστου ἀξίου πράγματος (διότι τὸ αἷμα εἶναι τι, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἀδύνατος ἡ ζωὴ, ἐντεῦθεν πολυτιμότερον τῷ ἀνθρώπῳ): *Δίνω τὸ αἷμα μου. Δίνω τὸ αἷμα τῆς καρδιᾶς μου. Μοῦ παίρνει-πίνει-ρουφᾷ τὸ αἷμα* (μοῦ ἀφαιρεῖ, ὅ,τι πολυτιμότερον ἔχω) κοιν. (πβ. Σοφοκλ. *Ἡλέκτρ. 785 κέξ. «ξύνοικος ἦν μοι, τοῦμόν ἐκπίνουσ' αἶ | ψυχῆς ἄκρατον αἷμα»). *Δίδω τὸ αἷμα τῆς ψυχῆς μου Ζάκ.* *Ἐναν ἐν' καὶ γαῖμαν ἐν' (ἐπὶ πράγματος μοναδικοῦ καὶ πολυτίμου) Τραπ. κ. ἄ. *Μὴ νομίσης... πῶς σὲ γέλασα, νὰ τὰ χρήματα, δῶσ' μου τὸ αἷμα μου* (τὴν οἰκίαν καὶ τὴν ἄμπελόν μου) ΚΠαλαμ. Τρισεύγ. 36. 2) Πληθ., ἡ ἔμμη-νος ροὴ τῶν γυναικῶν, τὰ ἔμμηνα κοιν.: *Ἐχει-τῆς ἦλθαν τὰ αἱματά της. *Εἶναι 'ς τὰ αἱματά της κοιν.* 3) Φόνος *Ἡπ.(Τζουμέρκ.) Πελοπν.(Καλάβρυτ.) Πόντ.: *Τρία γαῖματα ἐποίηκα* (ἔκαμα) Πόντ. *Θὰ μᾶς σκοτώσῃ 'ς ἓνα αἷμα καὶ τοὺς δυὸ Καλάβρυτ.* || *Ἄσμ.

*Ἐξήντα δράκους ἔκαμα ἀπάνω 'ς ἓνα αἷμα

Τζουμέρκ. (πβ. Αἰσχύλ. Χοηφ. 520 κέξ. «τὰ πάντα γὰρ τις ἐκχέας ἀνθ' αἱματός ενός, μάτην ὁ μόχθος» καὶ Εὐριπ. *Ὀρέστ. 284 κέξ. «σὺ μὲν γὰρ ἤνεσας τὰδ', εἰργασταὶ δ' ἐμοὶ | μητρῶον αἷμα»). 4) Γένος, συγγένεια (τὸ αἷμα κατὰ τὴν λαϊκὴν ἀντίληψιν μεταδίδεται σταθερῶς ἀπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα καὶ ἀνήκει εἰς αὐτοὺς ὡς κτῆμα, ἐντεῦθεν παραμένει ἀναλλοίωτον εἰς τὰ μέλη γένους τινὸς ἢ φυλῆς καὶ διαφέρει τοῦ αἵματος τῶν μελῶν ἄλλου γένους ἢ ἄλλης φυλῆς) κοιν.: *Βασιλικὸ-γαλάζιο-εὐγενικὸ-καθάρειο αἷμα. Αὐτὸς εἶναι ἀπὸ βασιλικὸ αἷμα. Εἴμαστε ἓνα αἷμα. Αὐτὸς εἶναι αἷμα μου* (συγγενῆς μου) κοιν. *Ἀλικο αἷμα Πελοπν (Μεσσ.) *Ξανθὸ αἷμα Δευκ. Κρεμέζο αἷμα* (εὐγενές, ἐπιφανές γένος) Καλάμ. *Αἷματα ἀνακατωμένα* (οἰκογένεια, ἐν αἷς ἐγένοντο ἐπιγαμίαι μεταξὺ συγγενῶν παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς κανόνας ἢ παρὰ τοὺς νόμους τῆς πολι-τείας) Κεφαλλ. κ. ἄ.: *Εἶναι 'ς τὸ αἷμα μας* (συγγενῆς ἡμῶν) Κεφαλλ. *Ἀσ' σὸ αἷμαν ἔμουν ἐν'* (ἐκ τοῦ ἡμετέρου γένους κατάγεται) Κερασ. *Ἀπὸ ψηλὴ γενεὰ καὶ ἀπὸ καθάρειο αἷμα Κρήτ. κ. ἄ. || Φρ. Τὸ αἷμα τρανᾷ* (ἢ συγγένεια ἔλκει, γεννᾷ φίλτρον) κοιν. *Ἀπὸ αἷμα εἶναι* (κατάγεται ἐξ ἐπιφανοῦς γένους) σύνθηθ. (πβ. Ὀμ. Ζ 211 «ταύτης τοι γενεῆς τε καὶ αἵματος εὐχομαι εἶναι»). *Αἷμα ψηλὸ* (ἐπιτήδειος τεχνί-της) Λέσβ. 5) Ὑπὸ τὸν τύπ. αἷμα τοῦ Χριστοῦ Σύμ. καὶ αἷμα τ' Χ'στοῦ *Ἡπ. (Ζαγόρ.) φυτὰ α) Κνήκος ἢ ἱερά-κανθα (cnicus benedicta) τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (compositae). β) Κενταύριον τὸ λευκόκαυλον (centau-rea leucocaulus) τῆς τάξεως τῶν συνθέτων (compo-sitae). Πβ. ἀκάτθιν τοῦ Χριστοῦ (ἐν λ. ἀγκάθι 1 ζ, σταυραγκάθι). 6) Ὑπὸ τὸν τύπ. αἷμα τοῦ δράκου *Ἀθῆν. αἷμα τῶν ἐννεῶν ἀδερφῶν Πελοπν.(Μεσσ.) αἷμα τῶν ἐφτὰ ἀδελφῶν *Ἡπ. Θεσσ. Σύμ. καὶ παρὰ Σομ. αἷμα τῶν δύο ἀδερφῶν, τὸ αἷμα δράκοντος (sanguis draconis), φάρμακον ἐμπειρικό, ὅπερ ἀναμειγνύμενον μετ' ἄλλων τονωτικῶν φαρμάκων εἰς τὰ λεγόμενα *μαντζούνης* α χρησιμοποιεῖται ὡς τονωτικὸν τοῦ αἵματος ἐνθ' ἄν.

αἱμάκι τό, ἀμάρτ. αἱμάτσι Εὐβ. (Κονίστρ.)

*Υποκορ. τοῦ οὐσ. αἷμα. Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ. *πρᾶμα-πραμάκι* κττ.

*Ολίγον αἷμα. Συνών. αἱματάκι, αἱμάτι, *αἰμό-πουλλόν.

αἱμασιὰ ἡ, πολλαχ. αἱμαδὰ *Ἀνδρ. Τήλ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. αἱμασιὰ.

1) Τοιχίον ἢ ἀντηρὶς συγκρατοῦσα τὸ φυτικὸν χῶμα κατωφεροῦς ἐδάφους ἐνθ' ἄν. Συνών. *πεζούλλα*. 2)

